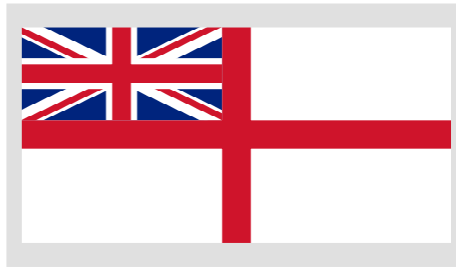

LA “ROYAL NAVY” EN LA GUERRA DE FRANCÈS (1808-1814) (I)

Gustau Adzerias i Causi

Un dels països participants en la Guerra del Francès i a la vegada poc estudiats pels historiadors locals, segurament perquè no encaixava en la mitificació “patriòtica” del conflicte i que la declarà totalment prescindible, fou la intervenció econòmica i militar de la Gran Bretanya, i sobre tot, de la seva flota de guerra, la “Royal Navy”.

Recordem que quan esclatà la insurrecció de 1808, el regne d'Espanya estava en plena guerra contra la Gran Bretanya¹, i aliada amb Napoleó en aquesta lluita².

Fracassat el projecte de l'emperador d'envair les illes britàniques, degut a la derrota naval hispano-francesa al cap de Trafalgar³, que deixà pràcticament sense flota de guerra al regne d'Espanya i a Napoleó, i per tant, la “Royal Navy” quedà com a primera potencia naval del mon.

Napoleó intentà sotmetre econòmicament al seu secular enemic, decretant el Bloqueig Continental, amb dubtosos resultats, però les contramesures establertes pel govern britànic, el Bloqueig Naval, sí que produir l'efecte desitjat. El continent europeu quedà pràcticament aïllat per mar. El regne d'Espanya fou el més perjudicat, en quedar tallades les seves comunicacions, sobre tot comercials, amb el seu imperi d'ultramar. La província espanyola de Catalunya quedà paralitzada, ja que la seva incipient recuperació econòmica estava basada en l'exportació, bàsicament d'aiguardents i indians, i en el comerç en general amb les colònies americanes.

En els primers moments de la insurrecció de 1808, els dirigents de varies províncies aixecades, decidiren buscar l'ajut de la Gran Bretanya, sobre tot buscant la complicitat dels

¹ El Regne d'Espanya declarà la guerra a la Gran Bretanya el 12 de desembre de 1804

² Tractat de 4 de gener de 1805, d'ajuda naval i militar a França contra la Gran Bretanya.

³ 21 d'octubre de 1805

comandants de les moltes embarcacions britàniques que patrullaven la costa peninsular, portant a terme el Bloqueig Naval, com el cas de Valencia.

Però l'acció definitiva, la portà a terme la comissió de la "*Junta General del Principado d'Asturias*", quan el dia 30 de maig de 1808, *don José María Queipo de Llano*⁴, *don Andrés de la Vega*, i *don Fernando Alvarez Miranda*, aquest últim actuant com a secretari; en el port de Gijón embarcaren en una nau corsària britànica, arribant el 6 de juny al port de Falmouth i a Londres on l'endemà foren rebuts pel secretari del Almirallat, Wellesley Pool, i pel secretari del Foreign Office, George Canning.

Ràpidament arribaren a una aliança contra Napoleó, i el govern britànic ajudaria a la insurrecció espanyola econòmicament, militarment i diplomàticament, d'aquesta manera d'endèmics enemics passaren a aliats. La Gran Bretanya aconseguia un doble objectiu, obrir un front complicat per a Napoleó i a la vegada obtindria grans avantatges comercials amb les colònies espanyoles d'ultramar. La sospitosa gran durada del conflicte afavorí molt els interessos britànics, per un costat augmentava el deute econòmic del govern "patriòtic" espanyol que a la vegada s'anava debilitant, tant per cansament com per lluites internes, i depenent cada vegada més de la Gran Bretanya.

A Catalunya trobem que l'ajut econòmic⁵ a la insurrecció fou important, els subministrament d'armes, municions i queviures per l'exèrcit espanyol, encara més. Militarment la presència de forces de terra⁶, resultà tardana i poc determinant, però la presència i accions de la Royal Navy, podem considerar-la clau.

Però, abans d'entrar en l'actuació de la Royal Navy en la Guerra del Francès, crec que val la pena conèixer, encara que sigui en unes pinzellades, com estava organitzada la Royal Navy en aquell conflicte.

Des del regnat de Carles II (1660) totes les unitats navals britàniques porten la denominació:
HMS = Her Majesty's Ship.

Tots els vaixells que integraven la flota de guerra britànica estaven classificats en set classes segons les seves característiques de desplaçament, nombre de canons,..., en el següent quadre podrem apreciar aquesta classificació així com el nombre d'unitats en servei actiu en el període 1794 i 1814

⁴ En aquells moments vescomte de Matarrossa i més tard comte de Toreno

⁵ Veure el meu anterior article "APROXIMACIÓ A LA FINANCIACIÓ BRITÀNICA DE LA GUERRA DEL FRANCÈS"

⁶ Veure el meu anterior article "TROPES BRITÀNiques I PORTUGUESES A CATALUNYA"

CLASSIFICACIÓ VAIXELLS DE LA ROYAL NAVY

Classe	Tones	Canons	Cobertes	Tripulants	Unitats en servei	
					1794	1814
1 ^a	2.500	100/112	3	850/875	5	2
2 ^a	2.200	90/98	3	750	9	5
3 ^a	1.750	64/80	2	650	71	87
4 ^a	1.100	50/54	2	420	5	7
5 ^a	900	32/44	1	300	66	121
6 ^a		20/30	1	200	32	25
7 ^a		24/30	1	125		

Les classes 1^a, 2^a, 3^a i 4ª son navilis de línia, denominats així perquè la seva formació normal de combat era formar una línia de vaixells, per presentar batalla a un enemic en igual formació que navegava en paral·lel, i això permetia una gran potencia de foc. Aquesta tàctica de manual, fou trencada en la batalla de Trafalgar per part de Nelson, atacant la línia de la flota combinada hispano-francesa, amb dos formacions en punta de fletxa⁷

La classe 5^a, estava formada per les fragates.

I les classes 6^a i 7ª eren les embarcacions auxiliars com balandres, canoneres,...

Aquest gran nombre de vaixells estava enquadrat operativament en la Flota del Nord, la Flota del Canal, la Flota del Bàltic i esquadró del Mediterrani.

Per tenir una idea del potencial de foc de l'artilleria embarcada, el següent quadre, encara que incomplet, indica l'abast segons el seu calibre, expressat en lliures, i la dotació estandard segons la classe del vaixell, encara que algunes unitats podia variar

ARTILLERIA NAVAL

Calibre		42	32	24	18	12	9	6
Abast	Mínim	1.170	1.087	1.050	1.000			
	Màxim	1.940	2.080	1.550	1.800			
Classe		Dotació (estàndard)						
1 ^a		28	28			30		18
2 ^a			28		30	40		
3 ^a	80		28		28		24	
	74		28		28		18	
	70		28		28		14	
	64		26		26		12	
4 ^a				22		22		6
5 ^a	44				20	18		6
	36				26	2	8	
	32					26		6
6 ^a								6
Balandres								

⁷ Com a curiositat en l'annex he inclòs un quadre amb els resultats de dita batalla.

Per exemple, a 400 metres un canó de 18 lliures travessava un gruix de 75 cm. de fusta de roure i de 30 cm. a 900 metres.

En el següent quadre queden reflectits les unitats navals britàniques que fins el moment d'escriure aquest article he localitzat en el arxius de la Royal Navy i en el espanyols.

Unitats navals britàniques participants a la Guerra del Francès (1808-1814)

Vaixells de línia (tots de classe 3^a)

Nom	Núm. de canons	Vida	
		Varat	Fi del servei
HMS EXCELLENT	74	1787	1830
HMS MONTAGUE	74	1779	1818
HMS FAME	74	1805	1817
HMS KENT	74	1797	1857
HMS REVENGE ⁸	74	1805	1849
HMS AJAX	74	1809	1864

Fragates (5ª Classe)

Nom	Núm. de canons	Vida	
		Varat	Fi del servei
HMS IMPERIEUSE ⁹	38	1793	1858
HMS CAMBIAN	40	1797	
HMS AMPHION	32	1798	1820
HMS CASTOR	32	1785	1819
HMS SOUTERLAND ¹⁰			
HMS APOLO	38	1805	1856
HMS UNDAUNTED	38	1807	1860

Canoneres

Nom	Núm. de canons	Vida	
		Varat	Fi del servei
HMS METEOR	8	1803	1811
HMS GUADALOUPE	16		
HMS SPARROWHAWK	18	1807	1841
HMS MISTREL	18		

⁸ Participà en la batalla de Trafalgar

⁹ Originalment fragata francesa capturada

¹⁰ No apareix en els arxius britànics i si en els espanyols, pot ser degut a una mala traducció.

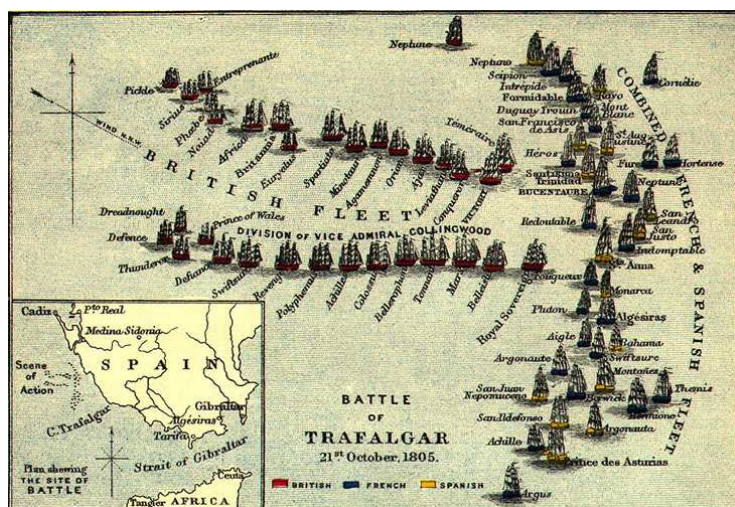
Fins aquí crec que tenim una informació prèvia per fer els propers articles dedicats a la intervenció de la Royal Navy en el conflicte conegut com la Guerra del Francès.

En aquesta petita sèrie d'articles presentarem d'una manera cronològica les diferents accions navals, a mena d'un llibre de bitàcola, que entre 1808 i 1814.

Arenys de Munt, novembre 2010

ANNEX

Com a recordatori de la batalla de Trafalgar

Naus				Canons	Homes	Baixes	
Navilis	Fragates	Bergantins	Corbetes			Morts	Ferits
Flota francesa							
18	5	1	1	1.527	14.184	2.218	1.155
Flota espanyola							
15	-	-	-	1.330	11.817	1.025	1.383
Total flota combinada							
33	5	1	1	2.857	26.001	3.243	2.538
Flota britànica							
27	4	2	-	2.148	23.309	449	1.241

Relació homes/canons: (F)= 9,3; (E)= 8,9; (GB)= 10,9.

Relació homes/navilis: (F)= 788; (E)= 787; (GB)= 863.

Pèrdua de navilis:

Navilis de línia enfonsats batalla o com a conseqüència: (F)= 7; (E)= 7; (GB)= 0.

Navilis de línia capturats batalla o com a conseqüència: (F)= 3; (E)= 3; (GB)= 0.

Pèrdues flotes:

Flota francesa: 55,55 % de navilis i 23,78% de baixes.

Flota espanyola: 66,66 % de navilis i 20,38 % de baixes

Flota britànica: 7,25 % de baixes